

Saïda Aoulad Baktit

geestelijk verzorger en docent bij Radboudumc en Maastricht UMC+

ZORG TUSSEN SYSTEEM EN ZIEL

*WAT EEN REIS DOOR MAROKKO
MIJ LEERDE OVER NABIJHEID,
PERSPECTIEF EN DE GRENZEN VAN
ORGANISEREN*

Tijdens een inspiratiereis door Marokko van Rabat tot Tanger werd zichtbaar hoe zorg zich ontwikkelt binnen een andere maatschappelijke context. Niet als blauwdruk, maar als spiegel. Juist in het contrast wordt duidelijk wat we in Nederland goed organiseren en wat soms ongemerkt uit beeld raakt.

Samen met Coincide reisde ik met bestuurders en professionals uit de zorg en het sociaal domein. In Rabat kregen we inzicht in het zorgstelsel en de sociale zekerheid. Belangrijk voor de context, maar het echte begrip ontstond vooral in de praktijk tijdens de veldbezoeken waar systemen zichtbaar werden in het dagelijks leven van mensen.

Zorg verweven met het dagelijks leven

Wat opviel in ontmoetingen met organisaties en gezinnen, was de directheid van de benadering. Zorg is zichtbaarder verweven met het dagelijks leven en minder afgebakend binnen formele structuren. Familie en gemeenschap spelen daarin een centrale rol.

Ook in de ouderenzorg werd dat zichtbaar. Ouderen staan midden in het leven, omringd door hun sociale netwerk. Zorg wordt niet primair georganiseerd als voorziening, maar gedragen binnen de familie en de gemeenschap. Dat roept vragen op voor onze eigen praktijk, zoals wat winnen we met onze systemen en wat verliezen we mogelijk aan nabijheid?

Perspectief en participatie

De bezoeken aan initiatieven zoals Winning Wheels Foundation lieten zien hoe zorg en participatie nauw met elkaar verbonden zijn. Niet alleen het bieden van ondersteuning, maar mensen daadwerkelijk mee laten doen, blijkt essentieel voor duurzame ontwikkeling en welzijn. Een van de meest indringende bezoeken was aan Centre pour Cent Mamans waar jonge, vaak alleenstaande moeders werken aan een nieuwe toekomst. Wat daar vooral raakte, was hoe sterk de nadruk lag op perspectief

en op het hervinden van zelfstandigheid, waardigheid en kansen om opnieuw richting te geven aan het leven.

In de medina van Tanger werd deze lijn verder verdiept. Niet tijdens een formeel programmaonderdeel, maar juist in het dagelijks leven op straat, waar zichtbaar werd hoe generaties samenleven en hoe zorg, werk en familie voortdurend door elkaar heen lopen.

De spanning tussen systeem en nabijheid

Tegelijkertijd werd ook een andere realiteit zichtbaar. Bij Groupe AkditAL zagen we hoe zorg ook op een moderne, efficiënte en kwaliteitsgerichte manier georganiseerd kan worden. Indrukwekkend, maar ook confronterend. Het maakte zichtbaar hoe snel zorg kan verschuiven richting systemen en structuren, terwijl menselijke nabijheid juist blijvende aandacht vraagt.

De inzichten uit deze reis laten zich samenvatten in drie punten. Ten eerste blijkt de rol van familie en gemeenschap fundamenteeler dan dat wij het in Nederland vaak organiseren. Ten tweede is goede zorg onlosmakelijk verbonden met perspectief en participatie. En ten derde brengen systemen weliswaar structuur en kwaliteit, maar vragen zij voortdurend om aandacht voor menselijke nabijheid.

De menselijke maat blijven zien

Deze reis maakte voor mij opnieuw zichtbaar dat zorg altijd plaatsvindt binnen een bredere sociale en culturele context. De uitdaging ligt niet alleen in het organiseren van goede systemen, maar vooral in het blijven verbinden van het systeem met de leefwereld. ◦

“Goede zorg is onlosmakelijk verbonden met perspectief en participatie.”

